הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תנח תנט

(א) [א] (ד) שֵׁשׁ שָׁעוֹת, שֶׁהוּא זְמַן הַקְרָבַת קָרְבַּן פֶּסַח. וּבְאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת (ה) [ב]לָשִׁין בְּעֶרֶב שַׁבָּת (ו) אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת:

תנט מְקוֹם וְסֵדֶר לִישַׁת הַמַּצּוֹת. וּבוֹ ו׳ סְעִיפִים:

א [א]אֵין לָשִׁין (א) בִּמְקוֹם (א) (ב) הַשֶּׁמֶשׁ, * [ב]וּבְיוֹם הַמְעֻנָּן (ג) אָסוּר (ג) תַּחַת כָּל אֲוִיר הָרָקִיעַ, (ד) מִשּׁוּם דְּיוֹמָא דְעֵיבָא כֻּלֵּיהּ שִׁמְשָׁא. הַגָּהּ: וְעַל כֵּן נָהֲגוּ לִזָּהֵר מִלָּלוּשׁ נֶגֶד (ג) הַחַלּוֹן (ד) הַפָּתוּחַ

ב שֵׁם בְּשֵׁם אָבִיו הָרֹא״ש וּבְשֵׁם הַמְּדַקְדְּקִים, שֶׁאוֹפִים הַכֹּל קֹדֶם מוֹעֵד, שֶׁאִם יֵשׁ מַשֶּׁהוּ חָמֵץ יִתְבַּטֵּל קֹדֶם זְמַן אִסּוּר.

א מִימְרָא דְרָבָא פְּסָחִים מ״ב (ע״א). ב יוֹמָא כ״ח (ע״ב).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יַעֲקֹב, וּבְסֵפֶר בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ה) הָאֲרִיךְ בָּזֶה לְהַצְדִּיק דִּבְרֵי הַשְּׁבוּת יַעֲקֹב וּלְהָשִׁיב שְׁבוּתוֹ כְּבָרִאשׁוֹנָה, עַיֵּן שָׁם:

א [א] שֵׁשׁ שָׁעוֹת. עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בִּרְכֵּי יוֹסֵף (סק״ג) שֶׁהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ בְּשֵׁם הָרוֹקֵחַ (סי׳ רפ) שֶׁבַע וּמֶחֱצָה, וְכֵן הוּא בְּשִׁבֳּלֵי הַלֶּקֶט (סי׳ ריג) וְכוּ׳, וְטוֹב הַדָּבָר לְהַמְתִּין עַד ז׳ וּמֶחֱצָה, וְעַיֵּן בְּרַדְבַּ״ז (ח״א) סִימָן תע״ז וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א). וְעַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב רָאִיתִי מְדַקְדְּקִים לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה קֹדֶם עֲשִׂיַּת הַמַּצּוֹת, אַף דִּבְכָל הַשָּׁנָה חָיְשִׁינַן לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם (הל׳ תפילה פ״ג ה״ב) שֶׁלֹּא לְהִתְפַּלֵּל לְכַתְּחִלָּה מִנְחָה גְּדוֹלָה, בְּעֶרֶב פֶּסַח הָיוּ מִתְפַּלְּלִים קֹדֶם עֲשִׂיַּת הַמַּצּוֹת, עַיֵּן שָׁם. וְגַבָּן לֹא נְהִיגִי הָכִי אַף הַמְדַקְדְּקִים, לְפִי שֶׁבְּעֶרֶב פֶּסַח שֶׁהֵם פְּנוּיִים לְגַמְרֵי אַחַר עֲשִׂיַּת הַמַּצּוֹת אֵין חֲשַׁשׁ שִׁכְחָה כְּלָל, וְגַם אֵין לָחוּשׁ שֶׁיִּטָּרְדוּ בָּאֲפִיָּה יוֹתֵר וְיִמָּשֵׁךְ עַד הַלַּיְלָה, מִשּׁוּם דִּזְרִיזִין הֵם הָאוֹפִים מַצּוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח, וְגַם לְפִי הַמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן רל״ב (ס״ב) דְּעַכְשָׁו קוֹרִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִפְשַׁע, עַיֵּן שָׁם:

בַּאֵר הֵיטֵב

לֹא יָלוּשׁ כְּלָל, וְאִם יָלוּשׁ עוֹד עִסָּה פָּחוֹת מִכַּשֵּׁעוּר יֵשׁ לָחוֹשׁ שֶׁמָּא יִצְטָרְפוּ אַחַר כָּךְ בִּכְלִי אֶחָד וְיָבֹא לִידֵי חִיּוּב וְיֹאכַל טֶבֶל, עַיֵּן שָׁם. וְהַחֹק יַעֲקֹב (ס״ק טז) כָּתַב, וַחֲשָׁשָׁא רְחוֹקָה הִיא, עַיֵּן שָׁם:

א (א) **שֵׁשׁ שָׁעוֹת.** וּמֶחֱצָה, כֵּן דַּעַת הַבַּ״ח (ס״א) וְטַ״ז (סק״א) וְחֹק יַעֲקֹב (סק״א), דְּלֹא כַּמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״א). כָּתַב הַבַּ״ח (ס״ב) דְּאֵין יוֹצְאִין בְּמַצָּה שֶׁנֶּאֱפָה קֹדֶם שְׁלֹשִׁים יוֹם אֲפִלּוּ עֲשׂוּיָה לְשֵׁם פֶּסַח, וְרֹב הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִין עָלָיו, עַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק״ד). וְהַמְדַקְדְּקִים נָהֲגוּ לֶאֱפוֹת הַכֹּל קֹדֶם פֶּסַח, שֶׁאִם יִתְעָרֵב עִמּוֹ מַשֶּׁהוּ חָמֵץ יִתְבַּטֵּל, וְכֵן נָהַג מַהַרְשַׁ״ל. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם), וּפְשׁוּט דִּכְשֶׁנֶּאֱפָה קֹדֶם פֶּסַח וְנִתְעָרֵב בְּלִישָׁה מֻתָּר אַחַר כָּךְ לְבַשֵּׁל הַמַּצּוֹת בְּפֶסַח, דְּאִם לֹא כֵן אַף לְאָכְלוֹ בְּעֵין אֲסוּרִים, דְּלֹא כָּעוֹלַת שַׁבָּת בְּסִימָן תנ״ג (סק״ג). וּמַהֲרִי״ל (מנהגים הל׳ אפיית המצות) כָּתַב שֶׁיֵּשׁ אוֹפִין בְּתוֹךְ הַמּוֹעֵד כְּדֵי לֶאֱכֹל מַצּוֹת חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם. וְטַ״ז (שם) כָּתַב דְּלֹא נָכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן, עַיֵּן שָׁם טַעְמוֹ, וְכֵן כָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים. וְכָתַב הַמַּטֵּה מֹשֶׁה (סי׳ תקצט) וְהָאוֹפֶה בְּלֵיל יוֹם טוֹב אָסוּר לֶאֱפוֹת מַצּוֹת סְפֵקוֹת, וְהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לֶאֱפוֹת בְּלֵיל רִאשׁוֹן עַל לֵיל שֵׁנִי, מִיהוּ אִם אָפָה מִבְּעוֹד יוֹם, בְּלֵיל רִאשׁוֹן יָכוֹל לוֹמַר אֹכַל הַיּוֹם פַּת חַמָּה וְיָכוֹל לֶאֱפוֹת אֲחֵרִים בְּלֵיל רִאשׁוֹן, וְאוֹתָהּ שֶׁאָפָה מִבְּעוֹד יוֹם יַצְנִיעֵם לְלֵיל שֵׁנִי, עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ סִימָן תק״ז סָעִיף ז׳. וְאִם נִלּוֹשָׁה עִסָּה סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה וְלֹא הִסְפִּיק לֶאֱפוֹתָהּ עַד שֶׁחֲשֵׁכָה, מֻתָּר לֶאֱפוֹתָהּ בְּיוֹם טוֹב כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּחְמִיץ, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (שם):

א (א) **הַשֶּׁמֶשׁ.** אֲבָל שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ מֻתָּר לָלוּשׁ, וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא יִהְיֶה מְעֻנָּן, כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּמָקוֹם מְגֻלֶּה תַּחַת אֲוִיר הָרָקִיעַ וַדַּאי יַרְגִּישׁ כְּשֶׁיִּהְיֶה מְעֻנָּן. וּמְבֹאָר בַּשַּׁ״ס וּבַפּוֹסְקִים דְּכָל שֶׁאֵינוֹ נִתְקָרֵב אֶל הַשֶּׁמֶשׁ מַמָּשׁ רַק שֶׁהוּא קָרוֹב אֶל הַשֶּׁמֶשׁ, אֵין לָחוֹשׁ, דְּלֹא דָּמֵי לְקָרוֹב לְפִי הַתַּנּוּר שֶׁחֻמּוֹ מְרֻבֶּה. וּפְשׁוּט דְּבֵית הַחֹרֶף שֶׁהִסִּיקוֹ בְּתַנּוּר גָּרַע טְפֵי מִיּוֹם הַמְעֻנָּן, וְלֹא לְהַסִּיק בּוֹ בַּיּוֹם, אוֹ לִפְתֹּחַ הַדֶּלֶת וְהַחַלּוֹנוֹת עַד שֶׁיֵּצֵא הַחֹם: (ג) **אָסוּר.** עַיֵּן בְּבַ״ח (ס״א) דִּבְלָשׁ בַּחַמָּה אוֹ בְּיוֹם הַמְעֻנָּן אַף בְּדִיעֲבַד אָסוּר, וְעַיֵּן סָעִיף ה׳: (ג) **הַחַלּוֹן.** וּמִן הַצַּד שֶׁל חַלּוֹן אוֹ רָחוֹק מִן הַחַלּוֹן בְּעִנְיָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַשֶּׁמֶשׁ לִזְרֹחַ אֶל מְקוֹם הַלִּישָׁה מֻתָּר, חֹק יַעֲקֹב (סק״ג): (ד) **הַפָּתוּחַ.** אֲבָל אִם הַחַלּוֹן

בַּאוּר הֲלָכָה

א * וּבְיוֹם הַמְעֻנָּן וְכוּ׳. עַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי מַהֲרַ״ם חַלָּאוָה (מב. ד״ה אשה) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן **דְּדַוְקָא כְּשֶׁהוּא מְעֻנָּן גָּמוּר, אֲבָל כְּשֶׁהָעֲנָנִים עוֹבְרִים וְשָׁבִין פַּעַם נִגְלִין וּפַעַם נִכְסִין, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם,** וְכֵן עָשָׂה מַעֲשֶׂה וְכֵן עִקָּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן הֵבִיא הַפְּרִי חָדָשׁ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ן אֵלּוּ בְּשֵׁם מָצָא כָּתוּב. וּמִיהוּ, אֶפְשָׁר דְּכָל זֶה מֵעִקַּר דִּינָא דְשַׁ״ס, **אוּלָם לְפִי מִנְהָג שֶׁהֵבִיא בַּהַגָּ״ה בְּסָמוּךְ יֵשׁ**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַלָּשׁ בִּזְמַן אִסּוּר חָמֵץ. וְהִנֵּה רֹב יִשְׂרָאֵל אֵין נוֹהֲגִין לִזָּהֵר אֲפִלּוּ בְּמַצַּת מִצְוָה לָלוּשׁ בְּעֶרֶב פֶּסַח כִּי אִם אֵיזֶה מֵהֶם, וְחִפַּשְׂתִּי בָּאַחֲרוֹנִים וּמָצָאתִי בְּבִגְדֵי יֵשַׁע טַעַם לְהָלִיץ בְּעַד הַמִּנְהָג, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דֵּעוֹת שֶׁאֲפִלּוּ בְּעֶרֶב פֶּסַח בְּמַשֶּׁהוּ כַּאֲשֶׁר מְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן תנ״ב (ס״ק יג), וְזֶה קָשֶׁה לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִמָּצְאוּ אַף מַשֶּׁהוּ חָמֵץ בְּהַחִטִּים שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְצֻמָּחִים, וְעַל כֵּן אוֹפִין מִקֹּדֶם כְּדֵי שֶׁיִּתְבַּטֵּל הֶחָמֵץ. וּבְמֶאֱמַר מָרְדְּכַי (סק״א) מָצָאתִי שֶׁכָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, הָאִידְנָא מְקִילִין הַרְבֵּה בַּדָּבָר מִפְּנֵי הַדֹּחַק, זוּלַת קְצָת שֶׁנִּזְהָרִין בָּזֶה לָלוּשׁ וְלֶאֱפוֹת אַחַר שֵׁשׁ, הַמַּצּוֹת שֶׁיּוֹצְאִין בָּהֶם בִּשְׁנֵי הַלֵּילוֹת, וְכֵן רָאוּי לַעֲשׂוֹת: (ד) **שֵׁשׁ שָׁעוֹת.** הִנֵּה הַחֹק יַעֲקֹב (סק״א) מְצַדֵּד כְּהַבַּ״ח (ס״א) דְּאַחַר שֵׁשׁ וּמֶחֱצָה דַּוְקָא, [א]אָמְנָם בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) מְצַדֵּד כְּהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּאַחַר שֵׁשׁ, וְכֵן פָּסַק בְּבֵית מֵאִיר וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א. וְדַע, דְּמִצַּד הַדִּין מֻתָּר לֶאֱפוֹת מַצָּה בְּפֶסַח, אַךְ הַמְדַקְדְּקִים נוֹהֲגִים לֶאֱפוֹת הַכֹּל קֹדֶם פֶּסַח, שֶׁאִם יִתְעָרֵב מַשֶּׁהוּ חָמֵץ בְּתוֹכָם יִתְבַּטֵּל, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפֶסַח אִסּוּרוֹ בְּמַשֶּׁהוּ. וּפְשׁוּט דִּכְשֶׁנֶּאֱפָה קֹדֶם פֶּסַח, אֲפִלּוּ הָיָה בּוֹ מַשֶּׁהוּ חָמֵץ בְּהַקֶּמַח כְּבָר נִתְעָרֵב וְנִתְבַּטֵּל, וּמֻתָּר אַחַר כָּךְ לְבַשֵּׁל הַמַּצּוֹת בְּפֶסַח, דְּאֵין חִמּוּץ אַחַר אֲפִיָּה. וְיֵשׁ אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה שֶׁמַּחְמִירִין עַל עַצְמָן, וְאֵין שׁוֹרִין וְאֵין מְבַשְּׁלִין מַצּוֹת בְּפֶסַח מֵחֲשַׁשׁ שֶׁמָּא נִשְׁאַר מְעַט קֶמַח בְּתוֹךְ הַמַּצּוֹת מִבִּפְנִים שֶׁלֹּא נִלּוֹשׁ יָפֶה, וְעַל יְדֵי הַשְׁרִיָּה יִתְחַמֵּץ, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה סִימָן ת״ס (סק״י) דְּמִצַּד הַדִּין אֵין לָחוֹשׁ לָזֶה, דְּאַחְזוּקֵי אִסּוּרָא לֹא מַחְזְקִינַן, וּבִפְרָט בְּיָמֵינוּ שֶׁנּוֹהֲגִין לַעֲשׂוֹת רְקִיקִין דַּקִּים, וּמִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁנּוֹהֵג בְּחֻמְרָא זוֹ אֵין מַזְנִיחִין אוֹתוֹ, וְעַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, הָאוֹפֶה בְּלֵיל יוֹם טוֹב מַצַּת מִצְוָה, לֹא יֹאפֶה אֶלָּא מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְאוֹתוֹ לַיְלָה וְלֹא עַל לֵיל שֵׁנִי, מִיהוּ, אִם אָפָה מִבְּעוֹד יוֹם, בְּלֵיל רִאשׁוֹן יָכוֹל לוֹמַר אֹכַל הַיּוֹם פַּת חַמָּה וְיָכוֹל לֶאֱפוֹת אֲחֵרִים בְּלֵיל רִאשׁוֹן, וְאוֹתָהּ שֶׁאָפָה מִבְּעוֹד יוֹם יַצְנִיעֵם לְלֵיל שֵׁנִי. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דִּלְכַתְּחִלָּה אֵין כְּדַאי לֶאֱפוֹת בְּיוֹם טוֹב, שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי קִלְקוּל בְּהַפְרָשַׁת חַלָּה בְּיוֹם טוֹב, וְכֵן בִּמְדִידַת קֶמַח וּבִרְחִיצַת כֵּלִים, וְשֶׁלֹּא יִישְׁנוּ הַתִּינוֹקוֹת, וְשֶׁלֹּא יָבֹא עַל יְדֵי זֶה לֶאֱכֹל אֲפִיקוֹמָן אַחַר חֲצוֹת: (ה) **לָשִׁין בְּעֶרֶב שַׁבָּת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא כְּהַמַּחְמִירִין לֶאֱפוֹת בְּלֵיל יוֹם טוֹב, וְכַנַּ״ל בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ד׳: (ו) **אַחַר שֵׁשׁ שָׁעוֹת.** זֵכֶר (ד) לִשְׁאָר שָׁנִים:

א (א) **בִּמְקוֹם וְכוּ׳.** שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְחַמֵּם הָעִסָּה וְקָרוֹב לְהַחְמִיץ. וְדַעַת חֹק יַעֲקֹב (סק״א) שֶׁכֹּל שֶׁאֵינוֹ מִתְקָרֵב לָלוּשׁ בִּמְקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ מַמָּשׁ רַק שֶׁהוּא קָרוֹב אֶל הַשֶּׁמֶשׁ אֵין לָחוֹשׁ, אֲבָל דַּעַת כַּמָּה אַחֲרוֹנִים (א) לְהַחְמִיר גַּם בָּזֶה, וְאֵין מֻתָּר רַק בִּמְקוֹם הַצֵּל: (ב) **הַשֶּׁמֶשׁ.** וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת, (ג) כֹּל שֶׁהַחַלּוֹן פָּתוּחַ כְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ אָסוּר. וְהֵיכִי שֶׁהַחַלּוֹן אֵינוֹ פָּתוּחַ, רַק שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מַזְהִיר דֶּרֶךְ זְכוּכִית הַחַלּוֹנוֹת, כָּתַב בְּחֹק יַעֲקֹב (סק״ד) שֶׁאֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה, [ב]אֲבָל כַּמָּה אַחֲרוֹנִים (ג) חוֹלְקִים עָלָיו בָּזֶה, שֶׁהַחַמָּה מַבְעִיר גַּם דֶּרֶךְ הַזְּכוּכִית, וְכֵן נָהֲגוּ (ד) לְכַסּוֹת הַחַלּוֹנוֹת בִּסְדִינִין בְּשָׁעָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מַזְהִיר: (ג) **תַּחַת כָּל אֲוִיר וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאִלּוּ הָיְתָה הַחַמָּה בָּעוֹלָם בְּזֶה הַמָּקוֹם זוֹ הָעֵת צֵל הוּא וְאֵין בּוֹ חַמָּה: (ד) **מִשּׁוּם דְּיוֹמָא וְכוּ׳.** שֶׁטֶּבַע הַחַמָּה אָז לְהַגְבִּיר חֻמָּהּ בְּכָל מָקוֹם. וּמִיהוּ, כָּל זֶה בַּיּוֹם, אֲבָל בְּבֵין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ד) הַגְּרָ״א: **א** (א) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וּפְרִי מְגָדִים (משׁ״ז סק״א): (ג) פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״א) וּפְשׁוּט: (ג) חֹק יוֹסֵף (סק״ג) וְחֶמֶד מֹשֶׁה (ס״א) וְחַיֵּי אָדָם (כלל קכח סי״ז): (ד) חֹק יוֹסֵף וְחַיֵּי אָדָם (שם):

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו״ע הרב (ס״א) כתב: ולפי שאין הכל בקיאים בחצות היום ממש, לפיכך נכון להמתין חצי שעה אחר חצות היום כי כן היו ממתינים בשחיטת הפסח שלא לשחטו עד לאחר שש ומחצה. **ב]** בשו״ע הרב (ס״ה) כתב: אבל אם הוא סתום בזכוכית, אע״פ שהשמש זורח שם מותר ללוש כנגדו [ומכל מקום צריך ליזהר שלא תחמם העיסה].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(ה) אֶפְלוּ אֵין שָׁם שָׂמֶשׂ, שֶׁמָּא יִהְיֶה (ה) מֶעָנָן וְלָאו אַדַּעְתַּיהּ (תרומת הדשן סימן (קצ״ג) [קכ״ב]). (ו) וְכֵן יֵשׁ לְזָהֵר (ו) מִלְּהוֹלִיךְ הַמַּצּוֹת לַתַּנּוּר תַּחַת הָרָקִיעַ (ז) (ז) מֻגָּלָה, וְכֵן הַמַּיִם (ח) אוֹ הַקֶּמַח (הגהות מיימוני פרק ה׳ מחו״ט) בשם סמ״ק (מנהג רכנ) ומהר״י וויל (סי׳ קנג). [ג]וְלֹא יִתְקָרֵב לָלוּשׁ (ט) אֵצֶל הַתַּנּוּר (י) מִפְּנֵי חֹם הַתַּנּוּר: **ב** (יא) [ד]לֹא יָנִיחוּ הָעִסָּה (יב) בְּלֹא עֵסֶק (יג) וַאֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. [ה]וְכָל זְמַן שֶׁמִּתְעַסְּקִים בּוֹ, אֲפִלּוּ (מ) כָּל הַיּוֹם אֵינוֹ מַחְמִיץ. * [ו]וְאִם הִנִּיחוּ בְּלֹא עֵסֶק שִׁעוּר מִיל, (יד) הֲוֵי חָמֵץ. וְשִׁעוּר מִיל (טו) * הֲוֵי (ט) רְבִיעִית שָׁעָה וְחֶלֶק מֵעֲשָׂרִים מִן הַשָּׁעָה. הַגָּהָה: וְיֵשׁ לְהַחְמִיר לְמַהֵר בְּעִנְיַן עֲשִׂיַּת הַמַּצּוֹת, (טז) כִּי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁהַשְּׁהִיּוֹת (י) יְצָטָרְפוּ לְשִׁעוּר מִיל אוֹ שֶׁיִּהְיֶה

ג הָרא״ש שָׁם בְּפֶרֶק ב׳ דְּפְסָחִים (סי׳ לא).
ד מֵהָא דְּרָבָא שָׁם (מב.) וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה ואל תגביה), אוֹ מִמַּשְׁנָה מ״ח (ע״ב) וְכַחֲכָמִים. ה בְּרַיְיתָא שָׁם מ״ח. ו שָׁם בְּגְמָרָא (מו.).

בְּאֵר הֵיטֵב

סָתוּם, אַף אִם הִיא שֶׁל זְכוּכִית כְּדַרְכָּהּ סְתָם חַלּוֹנוֹת, אֲפִלּוּ הָכִי מַתֵּר לָלוּשׁ נֶגְדָּהּ. חק יַעֲקֹב (סק״ד) עַיֵּן שָׁם: (ה) מֶעָנָן. אֲבָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אֵין לָחֹשׁ כְּלָל. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בהגהות): (ו) מְלְהוֹלִיךְ. וּבְתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א) סִימָן קכ״ד כָּתַב שֶׁהָרַמְבַּ״ן שָׁלַח הַפְּצוֹת לְהַפּוּרְנִי רְחוֹק הָרְבֵּה יוֹתֵר מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּתִּים, וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק״ו): (ז) מֻגָּלָּה. אֶלָּא יְכַסֶּנּוּ בְּמַפָּה, וְאֵין לְהַנִּיחַ מַפָּה אַחַת פְּעָמִים הַרְבֵּה עַל הַמַּצּוֹת, דְּשָׁמָא נִדְבַּק בּוֹ בָּצֵק וְנִתְחַמֵּץ. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): **ב** (ט) כָּל הַיּוֹם. וּבְשַׁבָּלֵי לֶקֶט סִימָן (נ״ט) (רי״א) כָּתַב וְלֹא יִשְׁהֶה מִתְּחִלַּת לִישָׁתָהּ עַד שֶׁיְּגִיחֶנָּה בַּתַּנּוּר כְּשִׁעוּר אַרְבַּע מִילִין, וְכֵן כָּתַב הָרַ״ח (סי״ג) בְּשֵׁם רִיא״ז (טור: אות ב), וְסֵיַם וְנִרְאֶה שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא לָשָׁה הָאִשָּׁה יוֹתֵר מִן הַשִּׁעוּר וְלֹא (הִגְבִּיהָהּ) [הִנִּיחָהּ] יָדָהּ מִן הָעִסָּה כָּל עִקָּר, אֶלָּא שֶׁהָיְתָה עוֹשָׂה רְקִיקִין דַּקִּין בְּיוֹתֵר וְהָיְתָה מִתְעַצֶּלֶת בָּהֶן כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

הַשְּׁמָשׁוֹת אֵין לָחֹשׁ לָזֶה, שֶׁהֲרֵי כְּבָר שָׁקְעָה הַחַמָּה (תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קטו)): (ה) **אֲפִלּוּ אֵין שָׁם שֶׁמֶשׁ.** כְּגוֹן (ה) שֶׁהַחַלּוֹן פָּתוּחַ לְמִזְרָח וְהוּא לָשׁ אַחַר חֲצוֹת, שֶׁכְּבָר סָבְכָה הַחַמָּה לְדָרוֹם, וְאִם כֵּן מִשּׁוּם 'אֵין לָשִׁין בְּמָקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ' אֵין כָּאן, אֲפִלּוּ הָכִי יֵשׁ לָזָהֵר, מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִתְעַנֵּן הָרָקִיעַ פִּתְאוֹם וְלֹא יַרְגִּישׁוּ, וְיוֹמָא דְּעִיבָא כֻּלּוֹ שְׁמָשָׁא. וְאַף עַל גַּב דְּבְחוּץ (ו) מַתֵּר לָלוּשׁ עַל כָּל פָּנִים בְּצַל לְכֵלֵי עַלְמָא וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁיָּעִיב הָרָקִיעַ, שָׁאנֵי בַּחוּץ דְּיַרְגִּישׁ תֵּכֶף כְּשֶׁיָּבוֹאוּ עֲנָנִים וְיִתְכַּסֶּה הַשֶּׁמֶשׁ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבַיִת אֵין מַרְגִּישִׁים כָּל כָּךְ: (ו) וְכֵן **יֵשׁ לְזָהֵר.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּמוֹ (ו) דְּאָסְרוּ בְּגְמָרָא לָלוּשׁ בְּמָקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ אוֹ בְּיוֹמָא דְּעִיבָא, כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר לְכַתְּחִלָּה לְהוֹלִיךְ וְכוּ׳, וְגַם כֵּן מִטַּעַם הַנַּ״ל, שֶׁחֹם הַשֶּׁמֶשׁ מְחַמֵּם לַמַּיִם אוֹ לַקֶּמַח: (ז) **מֻגָּלָּה.** אֶלָּא יְכַסֶּנּוּ בְּמַפָּה. (ח) וְאֵין לְהַנִּיחַ מַפָּה אַחַת פְּעָמִים הַרְבֵּה, דְּשָׁמָא נִדְבַּק בָּהּ בָּצֵק וְנִתְחַמֵּץ: (ח) **אוֹ הַקֶּמַח.** פֵּרוּשׁ אִם הַשְּׁקִין (ט) פְּתוּחִין לְמַעְלָה: (ט) **אֵצֶל הַתַּנּוּר.** הַיְנוּ פִּי הַתַּנּוּר. וּבְצִדָּדִים אוֹ מֵאֲחוֹרָיו לֵית לָן בָּהּ, שֶׁאֵין הַחֹם גָּדוֹל שָׁם, וְהָאֲחוֹרוֹנִים הָאֲרִיכוּ בָּזֶה (י) וּמִסְקָנָתָם הוּא כֵּן, דְּבְתַנּוּר שֶׁל בֵּית הַחֹרֶף שְׁכִיחִי בּוֹ הַרְבֵּה כָּל הַחֹדֶשׁ, אָסוּר לָלוּשׁ בְּכָל מָקוֹם הַסָּמוּךְ לְפִיו, אֲבָל בְּתַנּוּר שֶׁל בֵּית הַקַּיִץ שֶׁאֵין מַבְעִירִים בּוֹ כָּל הַיּוֹם וּמוֹצִיא אֶת הַחֹם מִיָּד, אֲפִלּוּ בְּסָמוּךְ לְפִיו מֻתָּר, וְכֵן הַדִּין בְּסִתָּם תַּנּוּר, וְכֵן בְּתַנּוּר שֶׁאֵין מַבְעִירִים בּוֹ כָּל הַיּוֹם וּמוֹצִיא אֶת הַחֹם הָרְבֵּה בְּכָל הַבַּיִת, גַּם כֵּן אָסוּר לָלוּשׁ בְּכָל אוֹתוֹ בַּיִת, אֲבָל אִם כֵּן יִפְתַּח הַדֶּלֶת וְהַחַלּוֹנוֹת, וּמִכָּל מָקוֹם הַכֹּל לְפִי הָעִנְיָן אִם הַחֶדֶר קָטָן וְהַחֹם רַב אוֹ בְּחֶדֶר גָּדוֹל וְהַחֹם מְעַט: (י) **מִפְּנֵי חֹם הַתַּנּוּר.** וּבְדִיעֲבַד אִם לָשׁ נֶגֶד פִּי הַתַּנּוּר (יא) דִּינוֹ כְּלָשׁ בְּמָקוֹם הַשֶּׁמֶשׁ, וּמְבֹאָר לְקַמָּן סָעִיף ה׳ עַיֵּן שָׁם. וְדַע, דְּיֵשׁ שְׁנִּכְשָׁלִים בָּזֶה, כְּגוֹן הָאוֹפִין, שֶׁיֵּשׁ מֵהֶן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַמַּצּוֹת בְּיָדָם עַל הַמַּקַּל לְהוֹרִידָן לַתַּנּוּר וּמְקָרְבִין אוֹתָהּ לְפִי הַתַּנּוּר, הֵם שׁוֹהִים וּמִתְיַשְּׁבִין בְּאֵיזֶה מָקוֹם לְהַנִּיחָהּ בַּתַּנּוּר, אוֹ גְּרוֹעַ יוֹתֵר מִזֶּה, שֶׁפּוֹנִים רֹאשָׁם וּמְשִׁיחִים עִם הָעוֹרְכִים, וּבֵין כָּךְ הַמַּצָּה מִתְחַמֵּם מְאֹד כְּנֶגֶד פִּי הַתַּנּוּר, וְהוּא אִסּוּר גָּמוּר לְפִי הַמְבֹאָר כָּאן, וְכֵן עוֹד יֵשׁ לְזָהֵר לְהַחֲלִיף הַמַּקְלוֹת שֶׁמְּשִׁימִים עֲלֵיהֶם הַמַּצּוֹת כְּפַעַם בְּפַעַם, דְּאָנוּ רוֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁמִּתְחַמְּמִין הָרְבֵּה מֵחֲמַת שֶׁהָיוּ בַּתַּנּוּר וּמֵחֲמַת זֶה נִתְחַמֵּם הַמַּצָּה עוֹד טָרֶם שֶׁמַּקְרִיבָהּ לְפִי הַתַּנּוּר, וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ הָרַבִּים הָרְבֵּה נִכְשָׁלִין בָּזֶה: **ב** (יא) **לֹא יַנִּיחוּ הָעִסָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְאַחַר לִישָׁתָהּ קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לַעֲרֹךְ אוֹתָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתְחַמְּמָה (יב) עֲדַיִן בְּמִשְׁמוּשׁ יָדִים הַרְבֵּה: (יב) **בְּלֹא עֵסֶק.** וְעֵסֶק מִקְרֵי שֶׁלָּשׁ אוֹתָהּ אוֹ מְגַלְגְּלָהּ בְּעֵץ וּכְהַאי גַּוְנָא, אֲבָל לֹא כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ נוֹהֲגִין לִדְחֹק וְלִבְעֹט הָעִסָּה בָּעֵץ בְּמָקוֹם אֶחָד דְּלֹא מְהַנֵּי זֶה לְמִנַּע מַחֲמִיץ בְּכָל הָעִסָּה בְּמָקוֹם שֶׁהָעֵץ אֵינוֹ דּוֹחֵק [אַחֲרוֹנִים]: (יג) **וַאֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד.** וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ עוֹסֵק בְּדָבָר אַחֵר רַק בְּצָרְכֵי הַתַּנּוּר, (יג) גַּם כֵּן אָסוּר לְכַתְּחִלָּה. וְצָרִיךְ לְהַסִּיק הַתַּנּוּר וְלִגְרֹף אוֹתָהּ מִקֹּדֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא צָרִיךְ לְהַנִּיחַ הַמַּצּוֹת בְּלֹא עֵסֶק וּכְדִמְבֹאָר לְקַמַּיְיהוּ: (יד) **הֲוֵי חָמֵץ.** אַף עַל גַּב (יד) דְּלֹא נָפַח בָּהּ שׁוּם סִימָנֵי חִמּוּץ הַמְבֹאָר לְקַמַּיְיהוּ: (טו) **הֲוֵי רְבִיעִית שָׁעָה וְכוּ׳.** וְהוּא (טו) שְׁמוֹנָה עֶשֶׂר מִינוּטִין בְּסֵדֶר הַכֹּל. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה הוי רביעית) דְּלְעִנְיַן מְלִיחָה דְּשִׁעוּרוֹ הוּא גַּם כֵּן (טו) כְּדֵי שִׁעוּר הִלּוּךְ מִיל, (יז) בְּדִיעֲבַד אֵין לְהָקֵל אֶלָּא אִם כֵּן שָׁהָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אוֹ עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה מִינוּט עַל כָּל פָּנִים, (יח) וּלְכַתְּחִלָּה שִׁעוּרוֹ הוּא כְּדֵי שִׁעוּר שָׁעָה וְאֵין לְשַׁנּוֹת: (טז) **כִּי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁהַשְּׁהִיּוֹת וְכוּ׳.** וּבְתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קכג) כָּתַב דִּבְשָׁעָה שֶׁעוֹסֵק בָּעִסָּה עֵסֶק גָּמוּר דְּהַיְנוּ בְּעִיטַת הַיָּדִים וְרִדּוּד,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי׳ קכב): (ו) דַּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) עוֹלַת שַׁבָּת (סק״א) וְהַגְּרִ״ז (ס״ה), וְכֵן מִשְׁמַע בִּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן גּוּפֵא סִימָן קט״ו. וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) פָּרַשׁ דְּאַדַּסְתְּרֵיהּ לֵיהּ קַאֵי, וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם שֶׁאֵינוֹ מְעֻנָּן אָסוּר לְכַתְּחִלָּה דְּשָׁמָא יִתְעַנֵּן וְלֹא יַרְגִּישׁוּ, וְיוֹמָא דְּעִיבָא כֻּלּוֹ שְׁמָשָׁא. דְּחַק, דְּהָלְא לְעֵיל כָּתַבְנוּ דְּבְחוּץ לֵיכָּא לְמֵחַשׁ, שֶׁיַּרְגִּישׁ אִם יְבוֹאוּ עֲנָנִים, וּלְחַלֵּק בֵּין לָשׁ בְּחוּץ לְהוֹלִךְ שֶׁאִפְשָׁר יִשְׁהֶה בַּהֲלִיכָתוֹ וְלֹא יַרְגִּישׁ, הוּא דְּחַק גָּדוֹל, וְאֵין לְהַחְמִיר בְּכָךְ זֶה שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא וְהִירוּת בְּעָלְמָא: (ט) חק יַעֲקֹב (סק״ח):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״י) כתב שלענין הלכה העיקר כסברא האחרונה [ששיעור מיל הוא כ״ד מינוט] ומכל מקום יש להחמיר כסברא הראשונה [שהוא י״ח מינוט] אם אין שם הפסד מרובה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah